
Başvuru Numarası	: 2019 / 4673
Toplantı Tarihi / Sayısı	: 07.01.2020 / 111
Karar Numarası	: 2020 / 7
Başvuran	: C. F. Z.
Adres	: Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap	: Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Karara konu başvuruda, Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan başvuran C. F. Z., İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İşletme Bölümüne kayıt işleminin eğitim biriminin ihmal, kusur, hata veya eksik işleminden dolayı gerçekleşmediğini, konuyla ilgili çeşitli kurumlara şikâyetlerde bulunması üzerine kurs veya ödül gibi haklardan yararlandırılmamakla tehdit edildiğini, hakkında disiplin soruşturması başlatıldığını, konuyla ilgili olarak bulunduğu kurum idaresine yazdığı dilekçelere cevap alamadığını iddia etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 10/12/2018 tarihinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'na (TIHEK) doğrudan yapılmıştır.

3. Başvuru, incelenmek üzere Ulusal Önleme Mekanizması birimine 18/12/2018 tarihinde sunulmuştur.

4. Başvurucunun iddialarıyla ilgili olarak 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nden yazılı görüş istenmiştir.

5. Müdürlükten alınan yazılı görüş, 6701 sayılı Kanunun 18'inci maddesinin 2'nci fıkrası gereği 18.03.2019 tarihli yazı ile başvurucuya iletilmiştir.

6. Başvurucu tarafından herhangi bir cevap verilmemiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

7. Başvuru dilekçelerinde ifade edildiği şekliyle ve Müdürlüğün cevaplarından ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar ve olgular özetle şöyledir:

8. Başvurucu, yukarıda (bkz. par 1) belirttiği hususlar kapsamında işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasıyla kurumumuza yazılı olarak başvurmuştur.

9. Başvurucu, 31/08/2018 tarihli ÖSYM yerleştirme sonuçlarına göre İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İşletme Bölümüne kayıt yaptırmaya hak kazanmıştır. İnfaz kurumu idaresi tarafından 03-05 Eylül 2018 tarihleri arasında e-devlet kapısından elektronik kayıt yaptırabileceği ibaresini belirten yerleştirme sonuç belgesi,

başvurana ve aynı üniversiteye kayıt yaptırma hakkı kazanan diğer başka 3 hükümlüye verilmiştir.

10. 31/08/2018 tarihinde imza altına alınan tutanağa göre başvuran ve kendisi gibi aynı üniversiteye hak kazanan diğer 3 hükümlü üniversite kaydını aileleri aracılığı ile yaptıracaklarını beyan etmişlerdir.

11. Başvuran daha sonra 05/09/2019 tarihli dilekçesi ile infaz kurumu idaresinden, ilgili üniversiteye kaydının gerçekleşmesi için evraklarının noter huzurunda aslı gibidir yapılarak APS yoluyla ivedi şekilde ilgili fakülteye gönderilmesini talep etmiştir.

12. Ayrıca başvuranın, başvuru dilekçesinde belirttiği disiplin soruşturması neticesinde, Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığının 07/12/2018 tarih ve 2018/1247 sayılı kararı ile "Kurum görevlilerine uygunsuz söz sarf ettiği ve davranışta bulunduğu" gerekçe gösterilerek, disiplin cezası tesis edilmiştir. Başvuran söz konusu disiplin cezasına karşı itiraz yoluna giderek Ç. İnfaz Hakimliği'ne başvuruda bulunmuş ve İnfaz Hakimliğinin 26/12/2018 tarih ve 2018/2133 Karar sayılı kararı ile itirazının kabulüne ve disiplin cezasının iptaline karar verilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

13. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" kenar başlıklı 17'nci maddesine göre "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz."

14. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" kenar başlıklı 1'inci maddesi şöyledir; "Yüksek Sözleşmeciler Tarafından kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar." Sözleşme'nin 3'üncü maddesi şöyledir; "Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

15. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

16. Aynı Kanunun 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre, Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

17. Aynı Kanunda "Ön incelemenin yapılması" hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya

geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; Kurumun görev alanına girip girmediği ve Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı yönlerinden incelenir.

18. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Ön İncelemenin Yapılması” başlıklı 48’inci maddesi birinci fıkrası uyarınca; “başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması gerekmekte” olup, yönetmeliğin 48’inci maddesi birinci fıkrası (ç) bendine göre; “Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı da” incelenen hususlardandır. Yine Yönetmeliğin 49’uncu maddesi birinci fıkrasına göre “Başvurunun, 48’inci maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşımaması hâlinde incelenemezlik kararı verilir.” hükmü bulunmaktadır.

19. Aynı Yönetmeliğin 49’uncu maddesi altıncı fıkrasında; “Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması halinde de, incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.” denilmektedir. 16. Mezkur Yönetmeliğin “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

20. 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “İnfazda Temel İlke” başlıklı 2’nci maddesinin 2’nci fıkrasına göre “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.”

21. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler” başlıklı 49’uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince, Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu, yukarıda (bkz. par 1) belirtilen şikayetleriyle ilgili olarak işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

B. Muhatap Kurumun Yanıtı

23. Ç. L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşlerde, Kurum idaresi;

• Başvuranın, 31/08/2018 tarihli ÖSYM yerleştirme sonuçlarına göre İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İşletme Bölümüne (Uzaktan Öğretim) kayıt yaptırmaya hak kazandığını, 03-05 Eylül 2018 tarihleri arasında e-devlet kapısından elektronik kayıt yaptırabileceği ibaresini belirten yerleştirme sonuç belgesinin başvurana teslim edildiğini, başvuranın üniversite kaydını ailesi aracılığı ile yaptıracağını beyan ettiğini ve bu beyanın 31/08/2018 tarihli tutanakla imza altına alındığını, ancak kayıt için son gün olan 05/09/2018 tarihinde, öğleden sonra başvuranın eşi D. Z.'nin, infaz kurumunu arayarak vasi kararının henüz kesinleşmemesi nedeniyle PTT Müdürlüğünün e-devlet şifresi vermediğini ve söz konusu üniversitenin telefonlara bakmadığını bildirerek, kaydın son günü olması nedeniyle kurumun yapabileceği bir yöntemin olması halinde yardımcı olunmasını talep ettiğini, bu itibarla başvurana 2018/2019 ÖSYS kayıt kılavuzunda (sayfa 4) belirtilen bilgilerde e-devlet şifresi olmayanların online başvuru yapabileceğinin, bunun için de doğrulama mesajı için geçerli bir telefon numarası ve kullanıcı adı ve hesap doğrulama içinse mail adresi vermesi gerektiği bilgisinin verildiğini, ancak başvuranın cep telefonu numarası ve mail adresi ibraz edemediği, bu nedenle online kayıt işleminin de gerçekleştirilemediğini, bunun üzerine son olarak evrakların noter onaylatılarak üniversiteye fiziki olarak gönderme yönteminin denendiğini, ayrıca aynı üniversiteye kayıt yaptırma hakkı kazanan diğer 3 hükümlünün kayıtlarının e-devlet üzerinden aileleri tarafından yaptırıldığını ve sorun yaşamadıklarını bildirmiştir.

VI. DEĞERLENDİRME

24. Başvuranın başvuru dilekçesinde belirttiği disiplin soruşturması neticesinde, disiplin cezası tesis edildiği, başvuran tarafından tesis edilen bu disiplin cezasına karşı yargı yoluna gidildiği, sonucunda da söz konusu disiplin cezasının iptaline karar verildiği görülmüştür.

25. Başvuranın; İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İşletme Bölümüne kayıt işleminin eğitim biriminin ihmal, kusur, hata veya eksik işleminden dolayı gerçekleşmediğine yönelik iddiaları ise, kurum cevapları (bkz. paragraf 24) ve dosyaya sunulan belgeler (bkz. paragraf 24) ile birlikte bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve bu nedenle kabul edilmez olduğu anlaşılmıştır.

26. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 67'nci maddesine göre "Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir." Mezkur Yönetmeliğin 43'üncü maddesi gereği açıklanan gerekçelerle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğuna karar verilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

VII. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkûr başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,
3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

07.01.2020 tarihinde, Harun MERTOĞLU ve Mehmet ALTUNTAŞ'ın ek görüşüyle, Mesut KINALI ve Saffet BALIN'ın karşıoyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

İLAVE GÖRÜŞ

Yargıya intikal eden konuların kurumun görev alanına girmediği şekilde kolaycılığa kaçan bir yorumla kurum asli görevini icra edememektedir. Bu vesile ile kurumun asli görevinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerde kanun kapsamında ihlal yapılıp yapılmadığının tespiti olduğunu bir kez daha hatırlatmak ihtiyacı duymaktayım. Ayrıca Yönetmeliğin ilgili hükümleri de kanuna açıkça aykırı olduğundan incelemelerde Kanunun esas alınması gerekir.

Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin yorumunda Kurum tarafından hata yapılmakta ve de ısrarla da devam ettirilmektedir. Öncelikle yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler başvurunun konusu olamaz” ibaresinden ne anlaşılması gerektiği hususu açık ve tartışmaya mahal vermeyecek şekilde ortaya konmalıdır.

6701 sayılı Kanun Madde 17/4:

“Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

Anayasanın 138.maddesindeki Mahkemelerin Bağımsızlığını düzenlediği ilgili fıkra şu şekilde yer almaktadır.

“Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz”

Yargı yetkisi; hukuki uyuşmazlık ve hukuka aykırılık iddialarını kesin olarak çözme ve karara bağlama faaliyetidir. Bu faaliyetleri de Mahkemeler yürütür. Bunun yanında mahkemelerin idarî nitelikteki işlemleri de bulunmaktadır. Ancak bu işlemler “yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin” işlemler değildir.

Bu bağlamda bir idari işlemin kendisi başvurunun konusu olmaz. Çünkü kurumun hukuki denetim yapma yetkisi bulunmamaktadır. Ancak hakkı ihlal edilen kişi idari işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda işlem iptal edilmese de, belirtilen işlem sonuç itibarıyla kişinin temel hak ve özgürlüğünü ihlal eder nitelikte ise ihlalin giderilmesi için idari işlemin iptali talebini içermeksizin, işlemde dolayı uğranılan hak ihlalinin giderilmesi talebiyle Kuruma başvuru yapmasında kanunen bir engel bulunmamaktadır.

Burada şu soru sorulabilir. “Dava açma süresi içinde Kuruma yapılan başvurular işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.” maddesi kanunda (17/3) neden yer almaktadır?

Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz hükmü de kanunda (17/1) yer almaktadır.

Kanun burada başvuruları/mağduru koruyan bir tedbir almıştır. Başvuran, mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir. Mağduriyeti idari bir işlemde kaynaklı ise ve de bunun giderilmesi için süresi içinde mahkemeye yolunu seçerse başkaca bir mağduriyeti oluşmayacaktır. Hatta hak ihlali varsa ayrıca Kuruma başvuruda bulunabilecektir.

Kişinin mahkemeye başvurması gereken bir konuyu kuruma taşıması halinde işlemin bizatihi kendisinin mi yoksa sonuçlarının mı hak ihlaline sebep olduğunun tartışılması sürecinde bir de dava açma hakkının zayi olmaması hesap edilerek sürenin durması öngörülmüştür.

Sonuç olarak “yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler başvurunun konusu olamaz” dan anlaşılması gereken mahkemeler tarafından yargısal faaliyet icra edilerek kesin olarak sonuca bağlanan konuların başvuru konusu olmayacağıdır.

Hak ihlalinin yapılıp yapılmadığının etraflica uluslararası mevzuattan da örneklerle değerlendirilmeli, incelemeler insan merkezli olmalı ve raporların da en geç altı ay içinde karar verilmek üzere kurul gündemine getirilmelidir.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

İLAVE GÖRÜŞ

İdareye görev ve yetki veren kanunlarda yetkili makam tarafından kullanılacak yetkinin belli bir süre içinde kullanılması öngörülmüş olabilir. Bu süreler bazı durumlarda **güvence** niteliğinde iken, bazen de **idarî kararların hızlı alınmasını sağlayıcı** niteliktedir. Güvence niteliğinde olan sürelerin dolmasından sonra idarî işlemi yapma yetkisi sona erer.¹ Disiplinle ilgili mevzuatta, disiplin kovuşturmalarına belli bir süre içinde başlanması ve bitirilmesini öngören hükümler, güvence niteliği taşımaktadır.² Bu nedenle, bu süreler zarfında disiplin soruşturmasına başlanılmamış olması veya disiplin soruşturmasının bitirilememesi, disiplin soruşturması sonrası verilen disiplin cezasını, (zaman yönünden) yetkisizlik nedeniyle yetki unsuru açısından hukuka aykırı kılar.

İl genel meclisi, belediye meclisi gibi, belli süreler içinde toplantı yapan organların, toplantı süreleri dışında karar almaları da zaman bakımından yetkisizlik örnekleri teşkil eder.

Kullanılan yetkinin dayanağı olan düzenlemenin süre yönünden etkisiz hale gelmesine rağmen, bu düzenlemeye dayanılarak yapılan işlemler de zaman yönünden yetkisizlikle sakattırlar.³

Buna karşılık, kanunlarda öngörülen süreler, sadece idarî kararların süratle alınması amacına yönelik iseler, bu sürelerin dolmasından sonra da alınacak idarî kararlar hukuka aykırı olmayacaktır. Örneğin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 94'üncü maddesine göre, memurların istifalarının kabulü için öngörülmüş bulunan bir aylık sürenin dolmasından sonra da istifanın kabul edilmesi kararı, zaman yönünden yetki unsuru açısından hukuka aykırı değildir.

6701 sayılı Kanunda sürelerle ilişkin konular pek çok maddede düzenlenmiştir. Kanunun "İhlal İncelemeleri" başlıklı 18. Maddesinin 1'inci fıkrasında“(1) Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.” hükmü yer almaktadır. Kanaatimizce bu hükümdeki **üç aylık süre, güvence, zamanaşımı veya hak düşürücü süre niteliğinde olmayıp, idari kararların alınmasını hızlandırıcı niteliktedir.**

Bu nedenle, mezkur süre geçmiş olsa bile, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 6701 sayılı Kanunun 17. maddesine göre gerçek veya tüzel kişilerce yapılan başvuruları ve resen

¹ GÖZLER, Kemal – KAPLAN, Gürsel; İdare Hukuku Dersleri, Güncellenmiş 20. Baskı, Ekin Yayınevi, Eylül 2018, Bursa, s. 291-292; AKYILMAZ, Bahtiyar – SEZGİNER, Murat – KAYA, Cemil; Türk İdare Hukuku, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık A.Ş., Ekim 2016, Ankara, s. 409; KALABALIK, Halil; İdare Hukuku Dersleri, Cilt II, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. (Dokuzuncu Baskı), Seçkin Yayıncılık A.Ş., 2019 Ankara, s. 55.

² Örneğin, 657 sayılı DMK'na göre (m. 127.) “Bu Kanunun 125'inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren; uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına, Memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına, başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar”

³ "...Anılan kanunun valilere aylıktan kesme cezası verme yetkisi tanıyan 13. maddesinin 657 sayılı Kanunun değişik 237. maddesinde belirtilen bu kanuna aykırı hüküm olması nedeniyle, 30.11.1970 tarihinden itibaren uygulama olanağı bulunmamaktadır...". Bkz: Dy., 5. D., 30.6.1977, E. 1974/4278, K. 1977/3905, DD., S. 28-29, s. 338.

incelemeleri sonuçlandırmak zorundadır. Zira, Kurumun, başvuruları veya resen incelemeleri belirtilen üç aylık süre içerisinde sonuçlandıramamış olsa bile mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırarak ilgililere tebliğ etmiş olması kamu yararına daha uygundur. Hakkaniyet ilkesi gereği idareden kaynaklanan bir gecikme nedeniyle vatandaşlarımız hak kaybına uğratılmamalıdır. Kaldı ki, Kanun koyucu 6701 sayılı Kanundaki sürelerin gerçek veya tüzel kişiler için bir güvence veya zamanaşımı veya hak düşürücü süre niteliğinde olmasını murat etse idi bunu açıkça düzenleyebilirdi.

Ayrıca cezaevlerinde kalan kişilerin e-devlet üzerinden işlem yapabilmeleri için gereken tedbirler alınarak uzaktan eğitim haklarının sağlanabilmesi mümkün hale getirilmelidir.

Açıklanan gerekçelerle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun C. F. Z. başvurusuna ilişkin 07/01/2020 tarih ve 2020/7 sayılı çoğunluk kararına yukarıdaki ek gerekçe doğrultusunda katılıyorum.

Mehmet ALTUNTAŞ
Kurul Üyesi

KARŞI OY

Anlaşıldığı kadarıyla başvuranın e-devlet şifresi bulunmadığından ve bu şifre için de vesayet kararı gerektiğinden elindeki evrakları eşine göndermiştir. Dolayısıyla eşi vesayet kararı çıkartıp kocasının kaydını yaptıracaktır. Ancak son güne kadar vesayet kararı yetişmediğinden başvuranın eşi çaresizlik içinde cezaevi yönetimine başvurarak yardımlarını talep etmiştir. Cezaevi yönetimi buraya kadar gerekli yardımı yapmaya çalışmıştır.

Ancak asıl yardımcı olunması gereken son aşamada kurum yetkilileri muhtemel çözüm yollarını denemede yetersiz kalmışlardır. Bu aşamada örneğin cep telefonu aboneliği ve e-mail alınmasında gerekli çabayı göstermedikleri, en azından böyle bir çıkış yolunu denemedikleri görülmektedir. Belki bu girişim de sorunu çözmeyebilirdi. Ancak mahkum olması hasebiyle eli kolu bağlı birisi için en azından tüm yolların denendiği inancı verilebilirdi. Kaldı ki günümüzde abonelik ve e-mail adresi alma işlemleri çok kolaylaşmıştır. Ayrıca bunun gibi özel durumlarda yetkililerin (telefon operatörlerinin) pozitif ayrımcılık yaparak söz konusu işlemi acilen sonuçlandırması da muhtemeldir.

Gözetim altında iken mahkum ve tutukluların üniversite kazanmaları dikkate şayandır. Bu başarının zor koşullarda kazanıldığı ve kişilerin hayatında dönüm noktalarını oluşturduğu inkar edilemez. Bir mahkum için hayati önem taşıyan bir konunun heba edilmesinin o mahkum üzerinde çok büyük bir tesir bırakacağı açıktır. Her şeyden önce bu durum eğitim hakkının ihlali anlamına gelmektedir. Fakat asıl üzerinde durulması gereken şey bu durumun mahkum üzerinde oluşturduğu psikolojik ve ruhsal çöküntüdür. Dolayısıyla mahkum veya tutuklunun

belki de ömründe bir defa gelen bu fırsatın kaçırılması nedeniyle şiddetli acı ve üzüntü yaşaması ve bu yüzden bunalıma bile girmesi beklenebilir. Bu da şüphesiz kötü muamelenin bir çeşidini oluşturmaktadır. Zira kötü muamele sadece fiziksel anlamda değil psikolojik ve ruhsal boyutuyla da mümkündür.

Tüm bu nedenlerle somut olayda kötü muamele sayılabilecek unsurların varlığına inandığımdan Kurul çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Mesut KINALI
İkinci Başkan

KARŞI OY

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun asli görevlerinden biri de özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmektir.

Kanunun, ihlal incelemeleri kenar başlıklı 18. maddesinde “Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.” denmektedir.

Kanunun bu hükmü emredicidir.

Yukarıdaki mevzuat doğrultusunda başvuru dosyası incelendiğinde;

1- Başvuru tarihi 10.12.2018 olmasına rağmen Kurul gündemine 07.01.2020 tarihinde gelmiştir. Kurumun, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırması gerekir. (Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.)

Kanunun bu amir hükmüne aykırı bir şekilde ihlal incelemesi için kanunun öngördüğü sürenin aşılması sebebi ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Saffet BALIN
Kurul Üyesi